

ingediend op **2094** (2023-2024) – Nr. 2
10 april 2024 (2023-2024)

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Kathleen Krekels, Loes Vandromme,
Johan Danen en Jan Laeremans

over het ontwerp van decreet

tot wijziging
van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997,
wat betreft de taalafdeling
Nederlands-Vlaamse Gebarentaal

Documenten in het dossier:
2094 (2023-2024) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

verzendcode: OND

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Karolien Grosemans.

Vaste leden:

Arnout Coel, Koen Daniëls, Karolien Grosemans, Kathleen Krekels, Annabel Tavernier;
Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans, Kristof Slagmulder;
Loes Vandromme, Hilâl Yalçın;
Jean-Jacques De Gucht, Bob Savenberg;
Johan Danen, Elisabeth Meuleman;
Hannelore Goeman.

Plaatsvervangers:

Marius Meremans, Axel Ronse, Nadia Sminate, Kris Van Dijck, Katja Verheyen;
Leo Pieters, Els Sterckx, Sam Van Rooy;
Katrien Schryvers, Brecht Warnez;
Steven Coenegrachts, Willem-Frederik Schiltz;
Stijn Bex, N.;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Kim De Witte.

INHOUD

I.	Toelichting door minister Ben Weyts.....	4
1.	Waarom tweetalig onderwijs?.....	4
2.	Hoe?	4
3.	Doel van het tweetalig onderwijs	4
4.	Doelgroep en inschrijvingen	5
5.	Een uitdagend curriculum	5
6.	Een kwalitatief oprichtingsdossier	5
7.	Aanvullende lestijden	6
8.	Extra werkingsbudget.....	6
9.	Ondersteuning op het terrein.....	6
10.	Tot slot.....	6
II.	Bespreking.....	6
1.	Tussenkomsten van de leden	6
1.1.	Jan Laeremans	6
1.2.	Kathleen Krekels.....	8
1.3.	Hannelore Goeman	10
1.4.	Loes Vandromme	11
1.5.	Johan Danen	11
2.	Antwoorden van minister Ben Weyts	12
3.	Replieken van de leden en bijkomende antwoorden van de minister ..	14
III.	Stemming	15
1.	Artikelsgewijze stemming	15
2.	Stemming over het geheel	16
	Gebruikte afkortingen	17

Op 28 maart 2024 besprak de Commissie voor Onderwijs het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, wat betreft de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

I. Toelichting door minister Ben Weyts

Dat het ontwerp van decreet een heel kleine groep leerlingen aanbelangt, maakt het niet minder belangrijk, vindt minister *Ben Weyts*. Na jaren van werk kunnen eindelijk stenen worden verlegd.

1. Waarom tweetalig onderwijs?

Een op de duizend pasgeborenen heeft een blijvend bilateraal of dubbelzijdig gehoorverlies van 40 decibel of meer. Dat zijn ongeveer 75 kinderen per jaar.

Niet iedereen kiest voor Vlaamse Gebarentaal. Via een medische ingreep of implantaten kunnen veel kinderen meedraaien in het gewoon onderwijs. Ouders met een doof of slechthorend kind dat communiceert in Vlaamse Gebarentaal hebben voorsnog maar twee keuzes: ze kunnen terecht in het buitengewoon onderwijs type 7 ofwel in het reguliere onderwijs, maar dan met een tolk, zonder lessen in of over Vlaamse Gebarentaal. Voor horende kinderen die Vlaamse Gebarentaal willen gebruiken in het dagelijkse leven omdat ze bijvoorbeeld een dove ouder hebben, zijn er geen opties.

Kinderen die Vlaamse Gebarentaal als primaire taal willen gebruiken, hebben voorsnog niet de mogelijkheid om onderwijs te volgen in die taal, hoewel het een officieel erkende taal is. De dovengemeenschap vraagt al tien jaar om die mogelijkheid te creëren binnen het gewoon onderwijs, stipt de minister aan. Hij vindt het dan ook logisch dat er in een kader wordt voorzien om onderwijs in VGT mogelijk te maken.

2. Hoe?

Om het ontwerp van decreet te realiseren, werd heel wat expertise uit het veld rond de tafel gebracht. Een klankbordgroep, bestaande uit Doof Vlaanderen, de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal, het Vlaams GebarentaalCentrum, enkele academici met specifieke expertise, de Vlor, de onderwijsinspectie en de onderwijsadministratie, kwam meerdere keren samen. De minister dankt hen uitdrukkelijk voor de geleverde inspanningen en het resultaat.

3. Doel van het tweetalig onderwijs

Het vooropgestelde doel is te komen tot een tweetalig onderwijs in het gewoon basisonderwijs, met alle voorwaarden om kwaliteitsvol onderwijs te kunnen aanbieden. Verder heeft het kader een duurzaam karakter en houdt het rekening met de beperkte groep, zodat de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal in de praktijk effectief kan worden gerealiseerd. Scholen die zo'n taalafdeling willen opstarten, krijgen duidelijkheid en zekerheid en dove kinderen krijgen de onderwijsrechten die ze verdienen, door hen onderwijs te laten genieten in hun eigen erkende Vlaamse taal en die ook te leren. Langs die weg wordt er ook gezorgd voor inclusie van gebarentaligen.

In het schooljaar 2026-2027 komt er een evaluatie van het decreet, zodat er tijdig kan worden bijgestuurd.

4. Doelgroep en inschrijvingen

Er zijn geen bijzondere toelatingsvoorwaarden om te kunnen inschrijven in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal, geeft de minister mee. Ook horende kinderen kunnen Vlaamse Gebarentaal als moedertaal hebben en zich inschrijven.

Het inschrijvingsrecht wordt zo aangepast dat scholen apart voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal een capaciteit bepalen en een inschrijvingstraject doorlopen. Ze kunnen de keuze maken om al dan niet aan te melden.

Het inschrijvingstraject wordt zo eenvoudig mogelijk gehouden. Men moet niet samen aanmelden met de hele gemeente of met het LOP. Als er in een scenario van capaciteitsdruk toch moet worden geselecteerd, is er absolute voorrang voor dove en slechthorende kinderen, gelijktijdig met de voorrang voor kinderen van het personeel.

Kinderen die al schoollopen in de school waar een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal wordt opgericht, kunnen overstappen naar die taalafdeling in het eerste schooljaar dat ze wordt opgericht.

5. Een uitdagend curriculum

De lat wordt hoog gelegd. Er worden eigen minimumdoelen opgesteld voor de taalafdeling. In afwachting daarvan wordt in een voorlopige regeling voorzien. De ontwikkelingsdoelen VGT en dovenscultuur worden minimumdoelen voor iedereen die is ingeschreven in het tweetalige aanbod Nederlands-VGT. Voor dove en slechthorende kinderen kan de klassenraad afwijken van een aantal ontwikkelingsdoelen voor het kleuteronderwijs en van een aantal eindtermen voor het lager onderwijs.

Er is een limitatieve lijst van doelen en minimumdoelen waarvan kan worden afgeweken. Die zijn nominatim opgenomen in het ontwerp van decreet. De klassenraad beslist na instemming van de ouders over het toekennen van de afwijkingen. Concreet zullen kinderen de gewone minimumdoelen basisonderwijs en de minimumdoelen VGT volgen en moeten nastreven. Sommige minimumdoelen voor spreken en luisteren kunnen worden weggelaten.

Mogelijk zijn de bijkomende minimumdoelen VGT en dovenscultuur een te grote uitdaging voor sommige, doorgaans horende, kinderen. Bij die leerlingen kan de klassenraad de inschrijving omzetten naar een inschrijving in het eentalige aanbod, met instemming van de ouders.

Na het succesvol doorlopen van de taalafdeling zullen de leerlingen hetzelfde getuigschrift basisonderwijs krijgen als alle andere leerlingen.

6. Een kwalitatief oprichtingsdossier

De taalafdeling zal kwaliteitsvol zijn, benadrukt de minister. De Vlaamse overheid bepaalt dat een volwaardig traject moet worden doorlopen alvorens men een taalafdeling kan oprichten. In de eerste plaats moet een oprichtingsdossier worden ingediend. De voorwaarden voor dat dossier zijn gelijkaardig aan de voorwaarden voor het oprichten van buitengewoon onderwijs. Het dossier wordt voor advies aan de Vlor en de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal voorgelegd. Op grond daarvan neemt de Vlaamse Regering een beslissing.

De dovensector zelf kan zich buigen over de kwaliteit van het oprichtingsdossier van de taalafdeling. Daarnaast moet aan programmatienormen worden voldaan.

7. Aanvullende lestijden

Een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal invoeren vergt middelen. Daarom voorziet de Vlaamse Regering in twee sporen, schetst de minister. Het eerste spoor omvat aanvullende lestijden. Het doel is garanderen dat er in het kleuter- en lager onderwijs vier voltijdse leerkrachten kunnen worden aangesteld. Daar worden vier groepen voor gecreëerd: een in het kleuteronderwijs en drie in het lager onderwijs. Om klassen met een voltijdse leerkracht in het kleuter- en lager onderwijs in te richten zijn 26 lestijden nodig. De klassen in de taalafdeling zullen kleiner zijn dan een gewone klas; daar zullen de lestijden aan worden aangepast. De aanvullende lestijden dienen enkel ter aanvulling, als er onvoldoende lestijden zijn om een voltijdse leerkracht aan te stellen.

8. Extra werkingsbudget

Als tweede spoor wordt in extra werkingsbudget voorzien. Per leerling wordt 316,50 euro extra werkingsbudget toegekend. Dat komt neer op een stijging van de werkingsmiddelen per leerling met 40 procent. Daarmee kunnen scholen specifiek leermateriaal en -middelen aanschaffen.

9. Ondersteuning op het terrein

De Vlaamse overheid heeft een startersgids ontwikkeld waar tips en tricks in worden gebundeld. Op die manier wordt een stap gezet om een kader te creëren waarin kwaliteitsvol onderwijs voor dove kinderen mogelijk is.

10. Tot slot

Minister Ben Weyts laat weten dat verschillende ouders van dove kinderen hem hebben benaderd om hun twijfels te uiten over het nut om hun kinderen Vlaamse Gebarentaal aan te leren. Volgens hem is dat het recht van de ouders, maar het gaat hier over de keuzevrijheid van kinderen en ouders om in het basisonderwijs de erkende Vlaamse Gebarentaal als voertaal te gebruiken. Aan die leemte wordt een invulling gegeven.

II. Bespreking

1. Tussenkomen van de leden

1.1. Jan Laeremans

Jan Laeremans vindt de invoering van een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal geen slecht idee, maar heeft enkele bedenkingen en vragen.

Er worden middelen vrijgemaakt voor een specifiek model met een heel beperkt bereik. De groep slechthorende kinderen is divers en heterogeen. Ze hebben elk hun eigen educatieve en aandoeningsgerelateerde noden en opportuniteiten.

Uit adviezen blijkt dat hier een kans gemist is om de bredere problematiek over dove en slechthorende kinderen te analyseren en de problemen aan te pakken in een coherent plan. Er zijn voldoende problemen met leerlingen die in het gewoon onderwijs het eentalig Nederlandse curriculum volgen en als type 7-leerling ondersteuning krijgen. Er is een beperkte beschikbaarheid van tolken en de kwaliteit van de ondersteuning schiet soms tekort.

Er zijn tekortkomingen in de scholen van het buitengewoon onderwijs type 7, waardoor het niet eenvoudig is om de Vlaamse Gebarentaal een volwaardige plaats te geven in dat onderwijstype.

Volgens verschillende sociale partners heeft de Vlaamse overheid het jarenlang nagelaten om te investeren in buitengewoon onderwijs voor slechthorende en dove kinderen. Men had daar beter eerst werk van gemaakt.

De Vlaams Belangfractie twijfelt eraan of er een voldoende en kwaliteitsvol aanbod zal zijn vanuit de scholen dat de keuzevrijheid van ouders en leerlingen kan eerbiedigen. Heeft de minister zicht op hoeveel scholen een afdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal willen inrichten?

Omdat de doelgroep van doven en slechthorenden niet groot is, vraagt de spreker zich af of voldoende scholen gemotiveerd kunnen worden om een tweetalige afdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal te programmeren. Als scholen wel zouden gebruiken van de mogelijkheden van het ontwerp van decreet, kunnen er problemen opduiken door de programmatie- en rationalisatienorm. Het voorlopige uitvoeringsbesluit bij het ontwerp van decreet bepaalt dat de programmatie- en rationalisatienorm bij de eerste school in een provincie zes leerlingen bedraagt. Daarna is de programmatienorm achttien leerlingen en de rationalisatienorm twaalf leerlingen.

De spreker haalt een hypothetisch voorbeeld aan. Als een basisschool in Brugge de eerste school in West-Vlaanderen is met een afdeling met zes leerlingen en er in Kortrijk vraag is naar zo'n afdeling voor tien leerlingen, dan kan dat niet meer, omdat de rationalisatienorm achttien leerlingen bedraagt. De spreker begrijpt dat die normen niet te laag mogen liggen om te grote versnippering te voorkomen. Toch vindt hij dat er rekening moet worden gehouden met een bepaalde geografische spreiding. Hij vindt provinciegrenzen niet de beste maatstaf.

Dove en slechthorende leerlingen vallen onder de grondwettelijke passieve vrijheid van onderwijs. Jan Laeremans stelt dat er voldoende keuzevrijheid moet zijn op basis van het pedagogische project, met keuze tussen scholen met verschillende levensbeschouwelijke visies. Als de enige school met zo'n taalafdeling binnen een bepaalde afstand een katholieke school is, zou die vrijheid niet gegarandeerd zijn, tenzij de overheid zou instaan voor het vervoer naar een andere school.

De minister stelde dat er geen recht op leerlingenvervoer bestaat voor het gewoon onderwijs. Jan Laeremans spreekt dat tegen. De wet van 15 juli 1983 houdende de oprichting van de Nationale Dienst voor Leerlingenvervoer zou in dat recht voorzien. Als er in het gewoon basisonderwijs geen officieel of vrij onderwijs beschikbaar is binnen een afstand van vier kilometer van de woonplaats van de leerling, komt de overheid tussen in de kosten van het vervoer. Als die wet van toepassing is op de leerlingen in het gewoon basisonderwijs, moet die volgens de spreker ook van toepassing zijn in de afdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

De spreker vraagt zich af of er voldoende bekwame leerkrachten gevonden zullen worden om vorm te geven aan tweetalig onderwijs. Met het uitvoeringsbesluit zouden er twee nieuwe ambten gecreëerd worden: kleuteronderwijzer Vlaamse Gebarentaal en onderwijzer Vlaamse Gebarentaal. Wat zullen de kwalificatievereisten zijn van de leerkrachten? Garandeert de minister dat de leraren een diploma leerkracht kleuter- of lager onderwijs moeten hebben en een attest over kunde en vaardigheden om les te geven in VGT?

De adviesraden hebben aangekaart dat er momenteel geen opleiding is voor leerkracht Vlaamse Gebarentaal. Jan Laeremans vindt dat een hindernis om bekwame leraren te vinden. De minister zei dat er meer en betere professionalisering zal komen en verdere inbedding in de lerarenopleiding. Dat is nog niet het geval op de ingangsdatum van het ontwerp van decreet, 1 september 2024. Er moet een lerarenopleiding bestaan voor leerkracht Vlaamse Gebarentaal, stelt de spreker.

Voor de inclusie acht Jan Laeremans het belangrijk dat de tweetalige afdeling zo snel mogelijk start. De oprichting moet wel genoeg garanties bieden voor kwaliteitsvolle leerkrachten. Jan Laeremans wil weten of er ook middelen zullen zijn voor de professionalisering van andere leerkrachten in die school. Zij moeten ook kunnen communiceren met dove of slechthorende leerlingen. Wordt daaraan gedacht?

De lesinhoud in de nieuwe afdeling wordt gebaseerd op de eindtermen basisonderwijs en de specifieke eindtermen voor Vlaamse Gebarentaal en dovencultuur. Ze hebben daardoor een zwaarder curriculum dan andere leerlingen. De spreker vraagt zich af of het realistisch is om dat te realiseren. In de toelichting en de respons op de adviezen wordt gesteld dat leerlingen in die afdeling hetzelfde getuigschrift basisonderwijs krijgen als ze slagen, maar ze hebben meer eindtermen. De spreker vraagt of ze ook nog een extra attest krijgen om te bewijzen dat ze de eindtermen Vlaamse Gebarentaal en dovencultuur beheersen. Er is discussie over wat moet worden gedaan als een leerling wel slaagt voor de gewone eindtermen basisonderwijs, maar niet voor de specifieke eindtermen gebarentaal en dovencultuur.

In antwoord op de opmerkingen van de Vlor zegt de minister dat de klassenraden bij de beoordeling voor de toekenning van het getuigschrift ook rekening moeten houden met de mate waarin de eindtermen Vlaamse Gebarentaal en dovencultuur zijn bereikt. Leerlingen moeten dus slagen op beide afdelingen. Volgens Jan Laeremans is dat in tegenstelling met artikel 9 van het ontwerp van decreet. Daarin staat dat het mogelijk moet zijn dat een leerling de eindtermen van een eentalig programma behaalt, maar niet de eindtermen Vlaamse Gebarentaal en dovencultuur. De spreker vraagt of de leerling voor beide eindtermen moet slagen.

Jan Laeremans oppert dat het dan mogelijk is dat leerlingen zich niet ten volle inzetten voor die specifieke eindtermen. Men moet vermijden dat leerlingen zich inschrijven om het gewoon eens te proberen. Als ze niet slagen, zou dat een verspilling van tijd en middelen zijn, zonder dat het de kennis van de gebarentaal bevordert.

De Vlaams Belangfractie steunt de intenties van het ontwerp van decreet. De fractie heeft wel nog vragen bij een aantal uitwerkingen en de haalbaarheid ervan. Er is een pilootproject geweest, maar dat acht de spreker niet voldoende om het te kunnen oprichten. De Vlaams Belangfractie had graag nog hoorzittingen georganiseerd over het ontwerp van decreet, maar de spreker begrijpt dat dat moeilijk is omdat de zittingsperiode op zijn einde loopt.

1.2. Kathleen Krekels

Kathleen Krekels is ook blij dat het ontwerp van decreet voorligt. Het beantwoordt aan een vraag die al vele jaren leeft. Er wordt terecht aandacht aan besteed.

Bij de toepassingsgebieden wordt uitgebreid toegelicht waarom het ontwerp van decreet niet van toepassing zal zijn op het buitengewoon onderwijs. Er wordt echter niet gesproken over het secundair onderwijs, merkt de spreker op. Ze wil weten in welke mate men deze onderwijsvorm in de toekomst ook daar ingang ziet vinden. Zijn daar al inzichten over?

Het doel van het ontwerp van decreet is meer inclusie voor dove en slechthorende kinderen in het Vlaamse onderwijs, wat sowieso een goede zaak is. Wel stelt het lid zich vragen bij wat er in het ontwerp van decreet over IAC- en GC-verslagen staat, de verslagen waarmee kinderen naar het buitengewoon onderwijs type 7 worden doorverwezen. Voor dove en slechthorende leerlingen die zich inschrijven in de taalafdeling Nederlands-VGT zouden die verslagen misschien zelfs niet meer nodig zijn.

Voor de kinderen met een GC-verslag kan ze die redenering volgen; voor hen die een IAC-verslag hebben niet, omdat die individuele aanpassingen wellicht veel verder gaan dan enkel de doof- of slechthorendheid. Welke invloed heeft deze overweging op de leersteun? Om leersteun te krijgen, moet er immers een dergelijk verslag worden opgesteld. Stel dat leerlingen aangeven dat ze de leersteun niet meer nodig hebben, maar daar later op terugkomen, moeten ze dan de hele procedure opnieuw doorlopen of kan er sneller geschakeld worden?

De groep dove en slechthorende leerlingen in Vlaanderen is klein en bovendien erg verspreid. Er is nu een school in Beernem die tweetalig onderwijs aanbiedt en daarmee de dove en slechthorende kinderen in de buurt helpt, maar hoe zal er voor evenwicht gezorgd worden? Het is jammer dat een kind in de ene regio tweetalig onderwijs zal kunnen volgen, terwijl het in een andere regio naar het buitengewoon onderwijs zal moeten. Hoe zal de spreiding van de tweetalige scholen gebeuren? Wordt in eerste instantie gekeken naar scholen in de buurt waar nu type 7-scholen zijn?

In zijn advies stelt het Kinderrechtencommissariaat voor de mogelijkheid te onderzoeken om ook dove en slechthorende anderstalige nieuwkomers een vorm van OKAN met Nederlands en VGT aan te bieden. Dat gaat voor Kathleen Krekels te ver, maar het voorstel deed haar wel nadenken over het aanbod van Franse les in de lagere school binnen het systeem van tweetalig onderwijs Nederlands-VGT. Gaan kinderen dan Franse gebaren aanleren?

In artikel 4 staat onder andere dat de verschillende onderwijsvormen tegen elkaar zullen kunnen worden afgewogen. Dat is volgens Kathleen Krekels een goede inschatting. Er moet inderdaad bekeken worden wat het best werkt en dat kan al in de evaluatie van 2026-2027.

De minister gaf aan dat er per leerling in 316,50 euro extra werkingsbudget voorzien wordt, naast het organiseren van aanvullende lestijden. Hoe zal dat meegenomen worden in de evaluatie? Zal bekeken worden of het budget goed en voldoende wordt ingezet?

In artikel 20 staat dat de kinderen die doof en slechthorend zijn, wat voorrang betreft, op gelijke voet worden geplaatst met kinderen van het personeel. Het Kinderrechtencommissariaat vraagt om dat te herzien. Waarom is die voorrangsregel überhaupt nodig? De dove en slechthorende kinderen kunnen toch ook deel uitmaken van een specifieke doelgroep, waarbij de school bepaalt hoeveel percent van de schoolbevolking tot die doelgroep zou moeten behoren. Of is dat niet zo?

Volgens de Federatie van de Vlaamse CAR's geeft de berichtgeving over het ontwerp van decreet een foutief beeld van de populatie doven en slechthorenden, gaat de spreker verder. De federatie beweert dat slechts een klein deel van hen gebarentaal nodig heeft en dat een groot deel perfect kan meedraaien in de maatschappij. De centra vinden dat er onevenredig veel aandacht en middelen naar VGT gaan en vragen meer middelen voor technologie en ondersteuning voor hen die het zonder gebarentaal doen. Wat denkt de minister hiervan?

De expertisecentra zijn dan weer bang dat de expertise over slechthorendheid en de ondersteuning van slechthorenden en doven verloren zal gaan, maar zelf betwijfelt Kathleen Krekels dat. Er wordt gezegd dat sinds er 43 leersteuncentra zijn en niet langer zes expertisecentra, de expertise meer versnipperd is. Klopt dat? Hoe reageert de minister daarop? Zit de expertise over type 7 sinds het Leersteundecreet inderdaad meer verspreid? Is dat volgens de minister een voordeel of een nadeel?

In artikel 25 staat dat, wanneer bestaande scholen een taalafdeling Nederlands-VGT inrichten, ook zittende, horende leerlingen eenmalig absolute voorrang hebben. Kathleen Krekels gaat daarmee akkoord. Het Kinderrechtencommissariaat vindt dat nieuwe dove en slechthorende leerlingen voorrang moeten krijgen op deze groep. Wat vindt de minister daarvan?

1.3. Hannelore Goeman

Hannelore Goeman vindt het verfrissend om de minister met veel enthousiasme te horen spreken over tweetalig onderwijs. Men zou hopen dat hij ook zo breeddenkend is als het over andere talen gaat. Ze gelooft immers in het potentieel van immersie-onderwijs, ook als het over andere talen gaat, zij het voor specifieke groepen leerlingen.

De Vooruitfractie vindt het positief dat er voortaan in Vlaanderen ook scholen zullen kunnen bestaan met een taalafdeling Nederlands-VGT, waar gebarentalige en Nederlandstalige horende kinderen samen les kunnen volgen. Ze is ervan overtuigd dat zo'n tweetalig onderwijs kan zorgen voor een echt inclusieve schoolpraktijk en schoolcultuur en dat alle leerlingen daar wel bij kunnen varen. Het nieuwe kader zal bovendien op termijn leiden tot een verdere ontwikkeling van VGT. Het is ook duidelijk een heel grote stap vooruit naar het realiseren van echt inclusief onderwijs voor gebarentaligen, een belofte die al lang bestaat. Dat is ook nodig, gezien het huidige tekort aan tolken, waardoor dove of slechthorende leerlingen niet continu de nodige ondersteuning krijgen in het gewoon onderwijs. Een bestaand alternatief is leersteunondersteuning in het gewoon onderwijs of buitengewoon onderwijs type 7, maar het ontwerp van decreet geeft een extra mogelijkheid, zij het voorlopig alleen in het basisonderwijs en niet in het secundair onderwijs.

Het principe is dus zeker goed, maar toch heeft de fractie nog een aantal kritische bedenkingen en vragen. De spreker vraagt zich af wat er moet gebeuren met de ondersteuning van leerlingen die bewust kiezen voor een cochleair implantaat en voor wie VGT eigenlijk hoogstens een mogelijke ondersteuningsvorm is. Krijgen zij wel voldoende ondersteuning als ze die keuze maken?

Voor de fractie van de spreker hebben zij alleszins recht op evenveel ondersteuning. Op hoeveel uren ondersteuning kunnen deze leerlingen rekenen vanuit het leersteuncentrum bij respectievelijk een GC-verslag, een IAC-verslag of een OV4-verslag?

Het is heel belangrijk dat er geen ongelijkheid in ondersteuning ontstaat tussen ouders die kiezen voor inclusie via een cochleair implantaat en ondersteuning via bijvoorbeeld een schrijftolk en ouders die voor VGT kiezen. Met het ontwerp van decreet wordt voor slechthorende of dove kinderen een specifiek kader met extra ondersteuning en een specifiek type onderwijs georganiseerd in het gewoon onderwijs, wat goed is, maar men kan zich voorstellen dat er soortgelijke initiatieven zouden kunnen komen voor kinderen met een motorische beperking of autisme, met extra leerkrachten voor scholen of het creëren van stilteruimtes. Ook voor die andere types zou er nog meer kunnen gebeuren om inclusie mogelijk te maken.

De essentie is voor de Vooruitfractie dat een keuze tussen inclusief en buitengewoon onderwijs nooit een keuze tussen weinig of veel ondersteuning mag zijn, wat vandaag wel zo is. Dat stond ook duidelijk in het NOOZO-advies. Hannelore Goeman vindt dat er een breder debat moet worden gevoerd over hoe men kijkt naar inclusief onderwijs en wat het evenwicht moet zijn tussen inclusief onderwijs in het regulier onderwijs en het buitengewoon onderwijs, dat vandaag overspoeld wordt. Het advies van de commissie inclusief onderwijs, die de minister in het leven heeft geroepen om daarover na te denken, komt er pas op het einde van de zittingsperiode, zodat het niet meer besproken kan worden in de Commissie voor Onderwijs. Nochtans hangen al die dingen samen, aldus de spreker. Ze vindt het jammer dat die bredere discussie niet kan worden gevoerd.

Het is goed dat dit kader wordt geschapen, maar men moet ook leerkrachten hebben die de juiste opleiding hebben gevolgd om de lessen te geven. Het is helemaal niet duidelijk hoe dat in de praktijk zal gebeuren.

Tot slot benadrukt Hannelore Goeman de aanbeveling van het Kinderrechtencommissariaat om het gebruik van een gezamenlijke aanmeldingsprocedure te bevorderen, waarbij ouders zowel voor een taalafdeling Nederlands-VGT als voor het gewone onderwijsaanbod kunnen kiezen.

De Vooruitfractie is dus positief over het initiatief, maar ook kritisch, omdat het eigenlijk maar een stap vooruit is voor een kleine groep en er te weinig perspectief is op concrete vooruitgang voor veel andere groepen. Ook heeft ze bedenkingen over de impact in de praktijk. Daarom zal ze zich bij de stemming onthouden.

1.4. Loes Vandromme

Loes Vandromme looft de positieve intentie achter het ontwerp van decreet. Het is een positief voorbeeld van inclusiviteit, dat hopelijk een basis zal vormen voor het onderwijs, maar ook andere sectoren zoals het jeugdwerk of sport. Haar bedenkingen kwamen al aan bod bij andere vraagstellers en ze zal dus niet alle vragen herhalen.

Ze sluit af met een kritische noot. Tijdens een verschijning op VTM Nieuws werd minister Ben Weyts gevraagd of het voorliggende initiatief de mogelijkheden van horende leerlingen niet zou beperken en of ouders er problemen mee zouden kunnen hebben. De minister antwoordde daarop dat er meerdere klassen zijn in een school en dat ouders dus kunnen kiezen om hun kind niet in een klas met doven of slechthorenden te plaatsen. Dat is niet de visie van Loes Vandromme en cd&v op inclusie. Komt de minister terug op zijn woorden?

1.5. Johan Danen

Ook *Johan Danen* geeft aan dat er heel wat goede vragen gesteld zijn, die hij niet zal herhalen.

Of het ontwerp van decreet zal zorgen voor meer inclusief onderwijs hangt af van de invulling. Is het de bedoeling dat er aparte klassen met dove kinderen worden gecreëerd? Wat de Groenfractie betreft is er enkel inclusie als kinderen van elkaar kunnen leren en doven en niet-doven met elkaar in contact komen.

De eerste stappen voor het ontwerp van decreet werden al ongeveer tien jaar geleden gezet. Technologische veranderingen en gehortesten op jonge leeftijd zorgen ervoor dat, als men er vroeg genoeg bij is, de meeste kinderen met een gehoorprobleem perfect kunnen deelnemen aan de horende samenleving. Waar men het meest ondersteuning krijgt, zou de keuze van ouders niet mogen bepalen. Als ouders voor een inclusief traject willen gaan, zouden ze er maximaal voor moeten kunnen kiezen. Het lid beaamt wat Hannelore Goeman zei, namelijk dat de ondersteuning die kinderen in het reguliere onderwijs krijgen sterk gedaald is, tot maximaal een uur per week. Een kind met een gehoorproblematiek dat meer ondersteuning zou kunnen krijgen in het minder inclusieve model, heeft de keuze snel gemaakt. Wil de minister weer wat meer aandacht hebben voor de ondersteuning in het gewoon onderwijs?

Wil hij ook meer investeren in professionele bacheloropleidingen VGT? Expertise is immers aan het verdwijnen.

Het lijkt Johan Danen ook belangrijk om voldoende in te zetten op state-of-the-art-kennis over onderwijs en opvoeding van dove en slechthorende kinderen. Echt inclusief onderwijs betekent dat kinderen met en zonder gehoorprobleem samen les kunnen

volgen en dat ouders een keuze kunnen maken op basis van een gelijkwaardige ondersteuning, wat vandaag niet het geval is.

De spreker had graag hoorzittingen over het thema gehad. Hij zal daar niet meer naar vragen, omdat men het ontwerp van decreet dan misschien niet meer goedgekeurd zal krijgen. Omdat er nog wat losse eindjes aan het ontwerp van decreet zitten en niet naar alle partners even goed geluisterd is, zal de Groenfractie zich onthouden. Johan Danen hoopt natuurlijk wel dat kinderen die door het ontwerp van decreet geholpen kunnen zijn er ten volle de vruchten van zullen kunnen plukken.

2. Antwoorden van minister Ben Weyts

Minister *Ben Weyts* antwoordt aan Loes Vandromme dat het hem evident lijkt dat als het gaat over een school waar tweetalig wordt onderwezen, ouders het recht hebben om wel of niet voor dat onderwijs te kiezen.

Wat betreft de kritiek die geformuleerd werd door VLOK-CI, de ouders van kinderen met een implantaat, wijst de minister erop dat niet iedereen geconsulteerd werd, maar wel de klankbordgroep. Er heeft jarenlang een participatief proces gelopen. Niet elke ouder van een kind met de betrokken problematiek is daarin vertegenwoordigd, maar de samenstelling was wel heel ruim. De minister noemt onder andere Doof Vlaanderen, de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal, het Vlaams Gebarentaal-Centrum, academici met bijzondere kennis van de Vlaamse Gebarentaal in het tweetalig onderwijs, de Vlor, de onderwijsinspectie en de onderwijsadministratie. De kritiek die door de betrokken organisatie wordt geuit, komt volgens de minister van ouders die voor een andere weg kiezen en dat staat iedereen vrij.

Er wordt gewoon een derde weg gecreëerd en er wordt niets afgenomen van wie andere keuzes maakt. Binnen de groep van doven en slechthorenden en hun ouders bestaan er ook verschillende visies. Met het huidige ontwerp van decreet wordt in een mogelijkheid voorzien die vandaag niet bestaat voor kinderen die Vlaamse Gebarentaal wensen te spreken en te leren. Daar is geen verplichting of waardeoordeel aan verbonden. Iedereen kan elke onderwijsvorm vrij kiezen, er wordt nu alleen een derde weg geopend die vandaag nog niet bestaat.

De minister gaat ook in op het advies van het Kinderrechtencommissariaat over het inschrijvingsrecht. Hij wijst erop dat het gaat over een heel beperkte groep en een beperkt aantal scholen die dat zullen inrichten en roept op om die niet te overladen met allerlei regelgeving. Er is getracht om het inschrijvingsrecht eenvoudig te houden. De keuze voor de taalafdeling is een heel bewuste keuze en de minister denkt niet dat broers, zussen of kinderen van personeel zich zomaar zullen inschrijven in de taalafdeling, gewoon om te kunnen gebruikmaken van de voorrang. De minister heeft er daarom ook voor gekozen om de regel over de 20 procent ondervertegenwoordigde groepen hier niet in te schrijven, gezien de complexiteit. Hij wil scholen niet afschrikken op basis van het inschrijvingsrecht.

De Vlor was bezorgd over de ingreep op het pedagogische aspect, maar volgens de minister laat het ontwerp van decreet de vrijheid aan alle scholen van het gewoon onderwijs om al dan niet te werken met aparte of deeltijds aparte klassen, of om leerlingen in de taalafdeling samen met leerlingen van de eentalige afdeling les te laten volgen. De organisatievorm is dus vrij. Het ontwerp van decreet doet evenmin uitspraken over vakdidactische vraagstukken. De minister begrijpt wel dat scholen die ermee aan de slag willen een serieuze denkoefening moeten maken. Daarom werd een startersgids uitgewerkt, gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek, over hoe een school er het best mee aan de slag kan gaan.

Hetzelfde geldt voor de type 7-scholen. Er wordt gewoon een derde weg gecreëerd. De minister denkt dat de problematiek van het leerlingenvervoer daardoor niet

erger zal worden dan vandaag het geval is. Het blijft zeker mogelijk om in te schrijven in een type 7-school, wat nog altijd een legitieme keuze is, of de beste keuze voor sommige leerlingen, maar er wordt nu ook een optie aangeboden om een andere weg te kiezen. De grootste groep leerlingen in type 7 zijn overigens niet de slechthorende leerlingen, maar wel leerlingen met spraakstoornissen.

Ook het aanbod in het gewoon onderwijs, met een tolk, verandert niet. Dat blijft bestaan.

Wat het vinden van leraren betreft, vergt de taalafdeling natuurlijk een specifiek profiel, namelijk een leraar met een lerarendiploma en een bewijs van kennis van Vlaamse Gebarentaal. De doelgroep van leerlingen is ook zeer beperkt en dus moet men er in eerste instantie zeker niet van uitgaan dat er meer dan tien van dergelijke leerkrachten nodig zouden zijn.

De minister zal ook twee nieuwe ambten creëren, om er zeker van te zijn dat enkel personeelsleden met kennis van de Vlaamse Gebarentaal toegang krijgen tot de ambten. Het gaat over een kleuteronderwijzer Vlaamse Gebarentaal en een onderwijzer Vlaamse Gebarentaal.

Via een besluit wordt geregeld dat leerkrachten kunnen gebruikmaken van een niet-verworven salarisschaal in ruil voor de gevraagde bijkomende kennis van gebarentaal.

De veronderstelling is dat er een beperkte budgettaire impact zal zijn, wat ook bevestigd is door het advies van de Inspectie van Financiën en het begrotingsakkoord. Als het model succes heeft, zal het zelfs budgettaire winst opleveren. Dat is absoluut geen doel, maar wel een mooi neveneffect. De lestijden en werkingsmiddelen brengen kosten voor de overheid mee, zoals de 1,3-weging en extra omkadering. Naarmate er meer kinderen in de taalafdeling zitten, moet er minder worden bijgepast om ervoor te zorgen dat een voltijdse leerkracht kan worden aangeworven. Daarnaast worden middelen gerecupereerd door dove kinderen samen te brengen in een klas met een leerkracht.

Die tweede weg, het gewoon onderwijs, is het onderwijs waarbij er nog altijd een extra leerkracht nodig is om te tolken. Naarmate deze derde weg succesvoller is, is de extra doventolk minder nodig. Het is alleszins geen doelstelling. In het besluit wordt ook voorzien dat kinderen in de taalafdeling nog recht hebben op 20 procent van hun tolkuren omdat bijvoorbeeld de lessen lichamelijke opvoeding en godsdienst door aparte leerkrachten worden gegeven waarvan men niet kan verwachten dat die geschoold zijn op het vlak van Vlaamse Gebarentaal.

Zodra er negen dove leerlingen zijn, is de regeling budgetneutraal. Als dat aantal stijgt, dan zal ook de besparing toenemen.

De regeling voor leersteun blijft hetzelfde. Of een kind les volgt in een taalafdeling of in een andere klas mag geen impact hebben op de toegang tot leersteun. Dat wil zeggen dat het nog altijd mogelijk is dat leerlingen met een verslag ook in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal bijkomende ondersteuning nodig hebben vanuit een leersteuncentrum. Er kan bijvoorbeeld nood zijn aan paramedische of psychologische expertise. Het kan dus dat door de context de taalafdeling Nederlands-VGT voldoende ondersteuning biedt en het verslag daardoor kan worden opgeheven, maar dat hoeft per definitie niet zo te zijn. Bij inschrijving van een leerling met een verslag kan het CLB van de school die de taalafdeling inricht, worden betrokken en verder zal ook de nood aan leersteun worden afgewogen doorheen de loopbaan.

De invoering van een aparte taalafdeling wijzigt de onderwijstaal niet. Men oefent enkel de bevoegdheid op het vlak van onderwijs uit, net zoals de Vlaamse

Gemeenschap enkel haar onderwijsbevoegdheid uitoefende door een regeling voor het creëren van een anderstalige opleiding voor hogescholen en universiteiten in Brussel mogelijk te maken. CLIL is ook geen wijziging van de onderwijstaalwetgeving.

Er wordt in eerste instantie enkel in het basisonderwijs gestart. Minister Ben Weyts roept op om niet te lopen vooraleer te kunnen stappen. Hij stelt dat dat al een heel grote stap vooruit is en hoopt dat daarop verder gebouwd kan worden. Er worden nu al veel punctuele vragen gesteld, dus hij roept op om eerst af te wachten en te evalueren hoe het in het basisonderwijs verloopt.

Er zullen scholen mee in het verhaal stappen. Zo is er in Gent een grote dovens-gemeenschap die vragende partij is en zich al gegroepeerd heeft met verschillende ouders. De minister verwacht dat die gemeenschap een vraag zal stellen en een school met een taalafdeling zal willen opstarten.

De programmatie zal gebaseerd zijn op de normen die gelden voor type 7, wat volgens de minister redelijk is. Dat betekent dat er een onderscheid wordt gemaakt tussen scholen die de eerste school van een groep binnen een provincie zijn die een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal inrichten en scholen die niet de eerste zijn. Als een school de eerste is van die groep in die provincie, dan is er discussie mogelijk over welke territoriale afbakening gehanteerd moet worden. Elke afbakening is bruikbaar, maar die wordt ook op andere vlakken gebruikt. Als een school de eerste is van die groep in die provincie, dan is de programmatie- en rationalisatienorm telkens 6. Als een school niet de eerste is van die groep in die provincie, dan is de programmatienorm 18 en de rationalisatienorm 12. Ook daar moet men keuzes maken en hier worden de normen die gelden voor type 7 gehanteerd.

De minister stelt dat er bewust voor gekozen is om niet te werken met verschillende getuigschriften basisonderwijs. Ook kinderen in de taalafdeling Nederlands-VGT krijgen het getuigschrift en kunnen hun onderwijsloopbaan voortzetten in het secundair onderwijs. Het is immers niet omdat dove kinderen een aantal doelen voor Nederlands spreken en luisteren niet halen, dat ze geen recht hebben op hetzelfde getuigschrift. Er worden ook heel wat nieuwe eindtermen VGT toegevoegd.

Er werd ook gevraagd of de kinderen beloond worden voor de extra doelen die ze halen. De minister wijst erop dat men via het besluit zal voorzien dat er voor leerlingen in de taalafdeling ook een studiebewijssupplement Vlaamse Gebarentaal en dovencultuur uitgereikt wordt. Dat wordt toegevoegd aan het getuigschrift basisonderwijs. Het is dus zelfs nog iets meer dan een gewoon getuigschrift. Door deze werkwijze verandert dat uiteindelijk niets aan het getuigschrift basisonderwijs, maar zo krijgen de leerlingen die via die weg hun getuigschrift behaald hebben wel erkenning.

3. Replieken van de leden en bijkomende antwoorden van de minister

Johan Danen heeft begrepen dat scholen ervoor kunnen kiezen om slechthorende of dove kinderen in een aparte klas te zetten, waar ze dan Nederlands-VGT krijgen. Klopt dat? Als men naar wetenschappelijk werk kijkt, blijkt dat slechthorende kinderen vaak een taalachterstand hebben en dat ze die kunnen bijbenen door net heel veel om te gaan met mensen die Nederlands spreken. Het zou volgens hem dus goed zijn als zij in klassen terechtkomen waar ook kinderen zitten die spreken en waar ze dus samen kunnen spreken, luisteren en leren. Hij wil hier toch verduidelijking over.

Minister *Ben Weyts* geeft het voorbeeld van Beernem, waar men het deels samen en deels apart doet.

Johan Danen hoopt echt dat het onderwijs dat wil inrichten en dat de decreetgever echt wil uitgaan van wat wetenschappelijk werkt en dat men wat niet werkt, niet meer doet. Hij hoopt dat er gevolg aan gegeven zal worden en dat de evaluatie die de minister voorziet in 2025 of 2026, zal gebeuren zoals het hoort. Evaluaties worden immers vaak ingeschreven, maar gebeuren dan niet of niet volledig. Men moet ervoor zorgen dat de kinderen het beste onderwijs kunnen genieten, want daar hebben ze recht op. Dat kan enkel door op tijd te evalueren en daar het juiste gevolg aan te geven. Wat zal de minister doen opdat de evaluatie echt zal gebeuren en dat er ook gevolg aan gegeven zal worden?

Jan Laeremans komt terug op de opleiding voor de leerkrachten. Dat gaat dus niet lukken tegen september 2024, maar wat is dan wel het tijdsplan? Is het dan tegen het schooljaar 2025-2026? Het is belangrijk dat er een kwalitatief goede opleiding is voor gebarentaal en dat dat dus zo snel mogelijk in orde wordt gebracht.

Loes Vandromme haalt aan dat de minister letterlijk gezegd heeft dat ouders altijd kunnen kiezen om niet met een dove leerling in de klas te zitten. Dat is niet de weg die cd&v naar voren wil schuiven om tot inclusie te komen. Hoe kan men dat evalueren? Als ouders daar toch vragen over stellen en als dat onder druk komt te staan, wat is dan het antwoord van de minister?

Minister *Ben Weyts* antwoordt dat dat laatste altijd een keuze is. Men heeft een keuzerecht om al dan niet mee te stappen in tweetalig onderwijs. Hij vindt dat logisch.

Wat de evaluatie betreft, stelt de minister dat men de mogelijkheid biedt om van start te gaan in september 2024. Maar ook in het geval van Beernem is het al doende leren. De echte start zal dus zijn voor het schooljaar 2025-2026. Daarom wordt de evaluatie ook gepland in het schooljaar 2026-2027. Dan is er al een jaar doorlopen met een beperkt aantal klassen en kan men daaruit al lessen trekken.

Wat de leerkrachten betreft, geeft de minister mee dat, zelfs in het geval van een zeer grote vraag, tien leerkrachten meer dan voldoende zullen zijn om te beantwoorden aan de vraag. Er zijn al leerkrachten die daarvoor in aanmerking komen, die zowel een diploma van leraar hebben als een bewijs van kennis van Vlaamse Gebarentaal. De minister verwacht niet dat er heel veel nodig zullen zijn. De aandacht voor de problematiek zou er wel toe kunnen leiden dat er extra opleidingen gevolgd zullen worden door bestaande leerkrachten. In die niche stelt hij vast dat er heel veel kandidaten zijn om zo'n specifieke verantwoordelijkheid op te nemen. Hij ziet dat ook in andere vormen van onderwijs; in sommige instellingen zijn er zelfs al wachtlijsten met kandidaten. Voor de heel specifieke opleidingen en taakstellingen vindt men misschien zelfs sneller kandidaten dan voor de meer algemene jobs, zo stelt de minister.

III. Stemming

1. Artikelsgewijze stemming

Artikel 1 tot en met 54

Artikel 1 tot en met 54 worden aangenomen met 10 stemmen bij 2 onthoudingen.

2. Stemming over het geheel

Het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, wat betreft de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal, wordt aangenomen met 10 stemmen bij 2 onthoudingen.

Karolien GROSEMANS,
voorzitter

Kathleen KREKELS
Loes VANDROMME
Johan DANEN
Jan LAEREMANS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

CAR	centrum voor ambulante revalidatie
CLIL	Content and Language Integrated Learning
GC	gemeenschappelijk curriculum
IAC	individueel aangepast curriculum
LOP	lokaal overlegplatform
NOOZO	Niets Over Ons Zonder Ons
OKAN	onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers / onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers
OV	opleidingsvorm
VGT	Vlaamse Gebarentaal
VLOK-CI	Vlaamse Ouders van Kinderen met Cochleaire Implant vzw
Vlor	Vlaamse Onderwijsraad